

بررسی بین اشتغال زنان و میزان رضایتمندی آنان در سطح جامعه

سمیه نعلبندی^۱

چکیده

یکی از موضوعات مهم در رابطه با زنان جوامع اسلامی، اشتغال زنان و میزان رضایت آنها از موقعیت شغلی خود است. زنان با ابراز عواطف مادری و تربیت اسلامی و تقویت روحیه اسلامی می توانند انسان ساز شوند و نیز می توانند با کار و کوشش در تأمین مخارج زندگی ایفای نقش کنند و احساس خرسندی به آنها دست دهد: اسلام با وضع مقررات برای اشتغال زنان، به آنان آزادی و امنیت بخشیده است و سلامت مادی و معنوی آنان را در عرصه فردی و اجتماعی تأمین کرده است. تا آنان بتوانند به وظیفه مهم خود در قبال خانواده و جامعه بپردازند. زنان به عنوان یکی از ارکان خانواده، بر شرایط اقتصادی و فرهنگی خانواده تأثیرگذار هستند این تأثیر هم به صورت مستقیم بر اقتصاد خانواده که در قالب کار و فعالیت بیرون از خانه و هم می تواند به صورت غیر مستقیم بر جامعه در قالب رفع فقر و تأمین نیازهای جامعه مسمرثر واقع شود و در این مقاله به تبیین رضایتمندی زنان از اشتغال در عرصه فردی و اجتماعی می پردازیم که با روش توصیفی به بررسی آیات و روایات و متون علمی به رشته تحریر درآمده است.

کلید واژه ها: رضایت بخشی، اشتغال، فردی، اجتماعی

مقدمه

مقاله ای که در پیش رو دارید پیرامون ارتباط بین رضایتمندی زنان از اشتغال در سطح جامعه می باشد اشتغال در شواهد قرآنی به معنای جواز فعالیت های اقتصادی زنان واژه های فعل عمل کسب در قرآن به معنی کار و تلاشی هست، اما معمولاً به معنای اقتصادی، آن که فعالیت است که برای تحصیل درآمد انجام می گیرد و در برابر آن مزدی پرداخت می شود.

زن از نظر اسلام جایگاه ویژه ای دارد و برای زن مقام و منزلت والایی قائل است از نظر اسلام زن و مرد نسبت به هم هیچ تفاوتی ندارند رهبر حکیم انقلاب اسلامی در این باره می فرماید: این کار (شغل) نباید با کرامت و ارزش معنوی و انسانی و همچنین رضایتمندی زنان منافات داشته باشد.

^۱ - طلبه سح ۲، کد طلبگی، 9612200436، حوزه علمیه الزهراء ارومیه

سلامت و رضایت زنان به عنوان جایگاه والای او در جوهره خلقت به ویژه در شکل‌گیری فرهنگ، تربیت، سعادت و حفظ و ارتقای سلامت خانواده و جامعه دارای نقش تعیین‌کننده است که این خود تحت تأثیر حقوق اساسی و رضایت از شغل مورد نظر در اجتماع می‌باشد.

هدف از ارائه این مقاله تحلیل نو و جامع پیرامون این نوع اصل با کارشناسی و توجه کامل به رضایتمندی زنان در رابطه با اشتغال در عرصه فردی و اجتماعی می‌پردازیم. روش این تحقیق توصیفی است و از طریق ادله نقلی استفاده شده است گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای می‌باشد.

ببررسی‌های انجام شده تحقیقی با عنوان ارتباط اشتغال زنان و میزان رضایتمندی آنان در سطح جامعه یافت شد کلاً از جمله تحقیقات متشابه و نزدیک ، مقاله اینجانب موارد زیر می‌باشد.

1_ گزارشی پژوهشی موسوم به «کاوشی در اشتغال زنان از دیدگاه قرآن و روایات» در پاییز 1402 شماره 17 به همت حنیفی خان بن سعید اصغر نوشته شده است که در آن درباره‌ی آگاهی دادن به زنان جویای کار و آشنا کردن آنها با دیدگاه اسلام درباره اشتغال‌شان بحث و بررسی شده است.

2- باهران ، سپیده در مقاله‌ای با عنوان «نقش بانوان در تجارت جهانی» حضور زنان در اجتماع ، کارکردن زنان در ادارات ، جایگاه آنان در اشتغال ، کشمک‌های فکری در شهر اصفهان و از خلال مطبوعات منتشر ، در آن روزگار را بازنمایی نماید.

3_مقاله ای تحت عنوان در واکاوی اذن ولی قهری در اشتغال زنان از منظر فقه و حقوق نوشته نسب ، عبدالجبار ، محمدی مژگان در این مقاله در مورد اشتغال زنان خارج از خانه ، بر بحث اشتغال زنان به تناسب احراز شغل با ویژگی‌های روحی و جسمی زنان شاغل توجه شده است.

4_مقاله ای با عنوان «تأثیر اشتغال زنان بر باروری» نوشته درّی نجف‌آبادی، زهرا غفاری ، فرهاد ؛ هژبرکیانی ، کامبیز درباره این موضوع که نشان می‌دهد اشتغال زنان تأثیر منفی و معنا داری بر باروری می‌گذارد بحث شده است.

5_پایان نامه‌ای با عنوان «بررسی عدالت جنسیتی در فقه و تأثیر آن بر اشتغال زنان» در ارتباط با حوزه اشتغال ، بهره‌مندی از فرصت‌های برابر اجتماعی و باز توزیع مسئولیت‌ها در چارچوب عدالت جنسیتی ، در کانون توجه واقع شده است. توسط دانشجوی مقطع کارشناسی زهرا شهامتدر تابستان 1401 نگاشته شده است

1- مفهوم شناسی

1-1 رضایت مندی

مفهوم واژه : رضایت مندی ، قبول رضامندی ، «خوشحالی خشنودی» آرامش شادی و خوشی که هنگام دست یافتن به چیز دلخواه پیدا می شود معنا شده است.¹

رضایت مندی و رضایت از زندگی یکی از مباحث مشترک بین روانشناسان و جامعه شناسان می باشد . این گروه تلاش تلاش زیادی برای تشخیص عوامل موثر بر آن و نیز پیامدهای آن در زندگی فردی و جمله انسان ها کرده اند رضایتمندی جدای از اثرات فردی پیامدهای اجتماعی مهمی به همراه دارد برای نمونه وجود چنین احساسی می تواند سلامت فرد و جامعه را تضمین نماید و با ایجاد امید و خوش بینی و از بین بردن احساس بی قدرتی و انزوا و بی اعتمادی در بین مردم فرایند توسعه را تسریع نموده و با ایجاد احساس تعلق و تعهد اجتماعی بقای جامعه را تضمین نماید. وجود نارضایتی ، ایجاد بدبینی در افراد در طولانی مدت موجب انزوا و بی اعتمادی و از بین رفتن سرمایه های اجتماعی می شود و در صورت طولانی شدن چنین حالاتی می توان نسل های بعد را نیز به عنوان قربانیان این واقعه در نظر گرفت. بطور کلی رضایت مندی یکی از عناصری است که می تواند زمینه را برای توسعه فراهم نماید²

در زمینه رضایت مندی صاحب نظران تعریف های متعددی ارائه دادند و حتی همانطور که اسمیت بیان می کند در بیشتر اوقات به نظر می آید که ، دانشمندان بین مفهوم رضایتمندی و کیفیت زندگی تفاوتی قائل شده هاند . مفهوم رضایت مندی به نگرش فرد درباره زندگی خود اطلاق می شود و کسی که رضایتمندی او در سطح بالایی باشد به زندگی اش نگرش مثبتی دارد ولی کسی که از زندگی اش ناراضی است نگرش وی منفی می باشد.

بطور کلی میتوان گفت رضایت مندی ، نوعی احساس مثبت فرد به زندگی اش می باشد که زاییده عواملی مانند شرایط زندگی ، روابط حاکم بر زندگی و تأثیر عوامل فرهنگی است . همچنین میتوان گفت رضایتمندی احساس روانی است که از عوامل اجتماعی نیز متأثر می باشد. در نتیجه رضایت مندی ، مفهومی ذهنی و برداشت کلی فرد از زندگی خود است.³ در کل میتوان گفت رضایت مندی متأثر از زمان ، مکان، ارزشهای فردی و اجتماعی است.

1-2 اشتغال

¹ - لغت نامه معین

² - ربنی، 1385، ص 82.

³ - تبریزی، 1390، ص 111.

اشتغال در لغت به معنای کار است و گاهی به معنای فعل نیز آمده است و گاهی به معنی آنچه از شخص یا شیئی صادر شود دانسته‌اند.¹

بعضی از لغویین معنی آن را از معنی فعل محدودتر دانسته و گفته‌اند کار عبارت از آن فعلی است که با مشقت باشد و راغب گفته است: هر فعلی که با اراده از حیوان صادر شود کار است، بنابراین معنی کار از معنی فعل محدودتر است: زیرا فعل گاهی به حیواناتی که چیزی اراده از آنها صادر می‌شود نسبت داده شده است اما کمتر دیده شده است. که کار (عمل) به آنها نسبت داده شده است. مثلاً تنها در مورد شتر و گاو عوامل گفته می‌شود ولی بیان شده است: کار عبارت است از حرکت تمام عین یا قسمتی از آنست و گاهی به حرکت های قلبی و باطنی نیز کار می‌گویند.

بنابراین کار عبارت از به وجود آوردن عملی است چه از قبیل گفتار (قول) باشد و چه از قبیل اعمال ظاهر بدن یا اعمال قلب ولی کار با فعالیت های بدنی تناسب بیشتری دارد. خلاصه اینکه برای ماده و ریشه کلمه عمل (کار) معانی بسیار و استعمال های زیادی در قاموسهای لغت دیده می‌شود ولی مهم اینست که کار به معنی شغل و پیشه است و معانی دیگر آن مجاز و یا مشترک لفظی است و بر تشریح و تحقیق این موضوع اثر مهم و قابل توجهی مترتب نیست.

2- ارتباط رضایتمندی زنان از اشتغال

کار و شغل بر مکتب اسلام، وظیفه و تکلیفی است که خداوند باری تعالی پرورش انسان نهاده است و از هر فردی به اندازه توانایی اش خواسته شده که برای رفع نیازهای زندگانی خود و جامعه به کار سودمند و رضایتمند باشد که شارع مقدس را پذیرفته و تلاش کند قرآن کریم می‌فرماید «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا»؛ «خداوند کسی را جز به اندازه ظرفیت و توانش تکلیف نمی‌کند».²

یکی از مهمترین عوامل موثر بر رضایت شغلی زنان، توانایی ایجاد تعادل بین مسئولیت‌های کاری و خانوادگی است. زمانی که قادر به مدیریت زمان خود برای رسیدگی به نیازهای شغلی و خانوادگی هستند معمولاً رضایت بیشتری از شغل خود دارند³ این تعادل می‌تواند به افزایش رضایتمندی و کاهش استرس کمک کند همچنین با برنامه ریزی دقیق و مدیریت موثر زمان می‌تواند به زنان کمک کند تا وظایف شغلی و خانوادگی خود را بهتر انجام دهند با درخواست ساعات کاری انعطاف پذیر یا کار از راه دور می‌تواند کمک کند تا زمان بیشتری را با

¹ -معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، انتشارات نامن، جلد 3، چاپ دوم، 1386.

² -بقره: 286

خانواده خود بگذرانند و نیازهای شخصی و خانوادگی خود را بهتر مدیریت کنند. در این وضعیت، زنان شاغل متاهل عموماً دارای نقش‌های چندگانه‌ای هستند که نیازمند زمان، توجه و تمرکز بسیاری است و همین مسئله ایجاد تعادل بین کار و زندگی را بر ایشان دشوار کرده است.^۱

تعادل را می‌توان معنای اصلی و اساسی آموزه‌های اسلام دانست؛ از همین رو دین اسلام زنان شاغل را به حفظ تعادل میان کار و خانواده دعوت می‌کند و تأکید دارد مبدا کار کردن زن او را از وظایف اصلی‌اش دور سازد. در اسلام، خانواده به عنوان ستون اساسی جامعه محسوب می‌شود و نقش زن در خانواده و تربیت فرزندان بسیار ارزشمند است. زنان به عنوان مادران و معلمان اولیه مسئولیت اصلی در تربیت نسل جدید را بر عهده دارند. آموزش اخلاق ارزش‌های دینی و اجتماعی، عقلانیت و مهارت‌های زندگی به فرزندان، از وظایف زنان در اسلام است. زنان به عنوان مادران و همسران، نقش مهمی در تأمین سلامت خانواده و جامعه دارند و در عین حال، می‌توانند به عنوان نیروی کار در زمینه‌های مختلف شغلی فعالیت کنند. اسلام به زنان توانایی و حق دستیابی به تحصیلات و شغل‌های مختلف را اعطا می‌کند و به آن‌ها اجازه می‌دهد تا به طور مستقل در جامعه فعالیت کنند.

همچنین در جامعه اسلامی اشتغال یکی از حقوق اجتماعی زنان به شمار می‌آید و آنان با انتخاب شغل مناسب با ظرفیتهای خود آزادند علاوه بر بهره‌مندی از مزایای حاصل از تلاش خود در سازندگی اجتماع نیز سهیم باشند اشتغال پیامدهای رضایتمند بسیاری در عرصه فردی و اجتماعی دارد بطوری که ضمن فراهم نمودن رضایت روحی و روانی، افزایش رفاه و ارتقاء سطح فرهنگی خانواده موجب بهره‌مندی جامعه از توان و تخصص زنان می‌شود اکنون به چند مورد از مسائل رضایت مندی زنان از اشتغال در عرصه فردی و اجتماعی می‌پردازیم.^۲

3- رضایتمندی زنان از اشتغال

3-1 استقلال مالی

نخستین عامل رضایتمندی در انجام کار این است که به واسطه‌ی کار زنان بتوانند نیازهای خود را تامین کنند انسان، نیازمند آفریده شده است و برای غذا، پوشاک، مسکن باید از طبیعت بهره‌گیرد، محصول طبیعت همیشه آماده مصرف نیست؛ گرچه برخی محصولات این‌گونه هستند. حتی بهره‌گیری از میوه‌های جنگلی نیز به چیدن و ... نیاز دارد؛ بنابراین در بهره‌مندی از طبیعت، لازم است کم یا زیاد انجام داد. بسیاری از مردم یا شاید تمام کسانی که کار می‌کنند، این انگیزه و هدف را دارند و اثر کار اگر شخصی بتواند به حد کافی درآمد کسب کند،

^۱ -جالی، 1395.

^۲ -مجله مدیریت فرهنگی، ص 3.

4-رضایت‌مندی زنان از اشتغال در عرصه اجتماعی

1-4-تأمین همهی نیازهای اجتماعی

افراد جامعه با کار می‌توانند نیازهای همدیگر را تأمین سازند. زیرا هریک به تنهایی می‌تواند تمام نیازهای خود را برطرف کند.¹ اکنون به اقتضای مصالح اجتماعی یا ضرورت‌های مربوط به اقتصاد خانواده، بسیاری از زنان همدوش با مرد و گاهی بیش از او در خانه از خانه‌عهده‌دار شغل و حرفه هستند و این یک نوع حس رضایت به آنها می‌دهد.² هرگاه بخش‌های اساسی جامعه به کار اشتغال داشته باشند اقتصاد جامعه رشد و شکوفایی خواهد داشت، تولید و درآمد ملی افزایش می‌یابد؛ درآمد دولت به جهت مالیات‌ها فزونی می‌گیرد و امکان ارائه خدماتی عمومی به مردم فراهم می‌شود.

نیروی کار با بکارگیری سرمایه‌ی بالقوه یا بالفعل معطل می‌ماند و بنیه‌ی اقتصادی جامعه ضعیف می‌شود. هرچه تولید بیشتر شود، امکان برخورداری دولت از مالیات‌های مردمی افزایش می‌یابد و آبادی جامعه صورت می‌گیرد. در نامه‌ی امام(ع) به مالک اشتر آمده است که «اگر وضع مالیات دهندگان اصلاح شود، دیگر افراد جامعه هم به سامان می‌رسند و باید فکر حاکم اسلامی به آبادی و گسترش تولید، بیش از جمع‌آوری مالیات باشد و گر نه کشور و مردم به نابودی کشانده می‌شوند». افزایش توان اقتصادی جامعه بدون شک از آثار کار برای زنان در روآوردن به آن است، به همین جهت هرگاه جامعه به کاری احتیاج داشت، شخص باید این گونه در واجبات نظامیه‌ی را انجام دهد و از تلاش خود در این زمینه خودداری نکند. گاه تلاش در انجام مشاغل مورد نیاز جامعه واجب می‌شود.

امروز جایگاه نیروی زن و سرمایه‌انسانی در رشد و توسعه‌ی اقتصادی از مباحث مهم و کلیدی اقتصاد کلان و توسعه به شمار می‌رود. در دیدگاه دینی، انسان به تنها در کار خود باید به فکر دیگر انسان‌ها و جامعه باشد، بلکه اگر از ثمره‌ی کار او حیوانات هم استفاده کنند، نزد خداوند مطلوب است و برای او پاداش آخرتی خواهند نوشت. کمک به عمران و حیات طبیعت و محیط زیست، ارزش‌والایی دارد.³

2-4-رفع فقر و تأمین اجتماعی نیازمندان توسط اشتغال زنان

1-مجید،مرادی،کارو دین،کانون اندیشه جوان،1378،ص40.

2-محمدعلی،سادات،راهنمای همسران جوان،دفتر نشر فرهنگ اسلامی،چاپ پنجم،1379،ص144.

3-محمدی،مقداد،اشتغال زنان و نقش آن در توسعه کشور،شماره9.

با کار و تلاش ، فقر فرد دفع می‌شود کسب در آمد باعث می‌شود مرد بتواند به دیگران کمک کنند و بدین وسیله احساس رضایت‌مندی به او دست می‌دهد . فرد باید در بعد اجتماعی مفید و موثر باشد . در روایات بسیاری آمده است که حضرت امیرمومنان با کار خود باغ و چاه و قنات پدید می‌آورد و آنها را برای مردم و کمک به نیازمندان وقف می‌کرد. امام باقر (ع).فرماید: هرکس برای بی‌نیازی از مردم و تلاش برای رفاه خانواده و مهربانی و خیرخواهی به همسایه در طلب مال و امکانات زندگی برآید ، روز قیامت در حالی که صورتش همچون ماه شب چهاردهم درخشان است ، خداوند را ملاقات می‌کند^۱.

در این حدیث بر کمک به همسایه به صورت هدف مهم تلاش و کار اقتصادی تکیه شده است از روایات متعددی که درباره حقوق مومن رسیده است کمک به دیگران استفاده می‌شود مومن که در اجتماع زندگی میکند ، باید حقوق دیگر افراد را به جای آورد و از جمله این حقوق آن است که در امور مالی با او مواسات داشته باشد و هنگام استفاده مالی او را در یابد و این کار حس رضایت از خود را در وجود او به وجود می‌آورد.^۲

3-4 بهره‌مندی جامعه از توان و تخصص افراد

استفاده از دانش و تخصص زنان در بخش‌های مختلف و پرداختن به کار بیرون از منزل نه تنها موجب بهره از منابع نیروی انسانی است ، بلکه پاسخ به برخی نیازمندی‌های افراد جامعه است و حس سودمندی خود نیز برای یک زن پر از رضایت‌مندی است.

بسیاری از خانواده‌ها ترجیح می‌دهند برای درمان یا مسایل آموزشی فرزندان خود به متخصصین زن مراجعه کنند. بویژه در مشاغلی از این قبیل آموزش و تخصص و ارائه خدمات نه تنها یک نیاز اجتماعی است، بلکه ممکن است ضروری و در حد واجب کفایی باشد^۳.

بنابراین با توجه به نیازهای اجتماعی نمی‌توان همه زنان را از به عهده گرفتن مشاغل در خارج از خانه معاف دانست به ویژه مشاغلی که منحصراً باید در اختیار زنان باشد و این نوع کمک به جامعه به زنان احساس رضایت می‌دهد.^۴

1- وسائل الشیعه، ج 17، ص 21.

2- مجید، مرادی، کار و دنیا، ص 43.

3- معصومه، بیات، لشتغال و تاثیر آن بر نقش زنان در عرصه خانواده و اجتماع سایت زاهدان.

4- سادات، محمدعلی، راهنمای همسران جوان، ص 144.

امروز جامعه بیشتر از هر زمان دیگری به بهره‌مندی از متخصصان زن در حوزه‌های مختلف نیاز دارد و توسعه و ترقی هر اقتصادی در گرو حضور پررنگ‌تر جامعه زنان در عرصه اجتماع است و این حضور زمینه‌های رشد و توسعه در کشور را فراهم می‌سازد.

اعتماد بنفس و رضایت زنان در جامعه و در اجتماع در گرو ایفای نقش آنها در اجتماع است و این موضوع یعنی اشتغال و تحصیل زنان در خلق هویت شغلی و اجتماعی جدید برای زنان و کسب منزلت و رضایت برای آنان موثر بوده و می‌توانند زندگی به نسبت آرام‌تری برای آنان رقم بزنند.^۱

اگر چه امکانات بالقوه یک کشور برای رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی تا حدود زیادی تابع منابع طبیعی از قبیل خاک، آب، معادن و مواد خام و میزان سرمایه‌گذاری است، ولی اکثر اقتصاددانان توسعه معتقدند آنچه به واقع ویژگی و جریان توسعه اقتصادی، اجتماعی را تعیین میکند در منابع انسانی، آن کشور است، نه سرمایه و منابع طبیعی آن، سرمایه و منابع طبیعی کشور، عوامل تبعی تولیدند. در حالیکه انسانها عواملی هستند که از سرمایه و منابع طبیعی بهره‌برداری می‌کنند. سازمانهای اجتماعی اقتصادی را می‌سازند و تنظیم‌کننده جهت توسعه‌اند. به عنوان نیمی از منابع انسانی، زنان نه فقط موضوع و هدف هر نوع توسعه‌ای به شمار می‌روند بلکه عامل پیشبرد اهداف مهم آن هستند و به کار گرفتن صحیح و مطلوب آنان نه فقط نیل به اهداف توسعه را آسان‌تر می‌کند، بلکه از نظر تحقق هدفها، توزیع عادلانه‌تر درآمدها و افزایش رفاه و سطح زندگی خانواده‌ها رضایت بخش و تاثیر مثبتی ایجاد خواهد کرد.^۲

4-4 ارتقاء سطح فرهنگی و افزایش رفاه خانواده

اشتغال و حضور اجتماعی زن و تعامل و ارتباط با افراد مختلف در محیط کار و کسب تجربیات بینش وی را در مسایل ارتقا داده و موجب بالا رفتن قدرت برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اداره بهتر امور در خانواده می‌شود این امر در رشد معیشتی اجتماعی همه اعضای خانواده موثر بوده و درک آنان از تحلیل منطقی امور گوناگون را تعمیق بخشد.^۳

نیاز روز افزون اعضای خانواده به استفاده از وسایل و امکانات موجود فرهنگی، ارتباطی آموزشی، تفریحی مستلزم صرف هزینه‌ای قابل توجه است. در خانواده‌هایی که زن و مرد هر دو شاغل هستند، امکان تهیه برخورداری از این وسایل که در پیشرفت‌های علمی و تحصیلی فرزندان نیز موثر است بیشتر وجود دارد. زنان شاغل به دلیل

1- سایت خبرگزاری دانشجویان ایران، جامعه به بهره‌مندی از متخصصان زن در حوزه‌های مختلف

2- خبرنامه دانشجویان ایران، زنان در مسی پیشرفت اقتصادی جامعه.

3- بیات، معصومه، اشتغالو تاثیر آن بر نقش زنان در عرصه خانواده و اجتماع سایت زاهدان

حضور در صحنه های مختلف ، ارزشهای برخورد با مسائل مربوط به فرزندان را بیشتر آموخته اند و حساسیت آنان نسبت به وضعیت تحصیلی و تربیتی فرزندانشان بیش از زنان خانه دار است. هرچند حضور آن در خانه کمتر می باشد فرزندان زنان شاغل نیز به دلیل موقعیت های خانه آموخته اند که اتکای آنان به استفاده از حداکثر آموزش در محیط آموزشگاه باید بیشتر باشد.

نتیجه گیری

مقاله حاضر ارتباط بین اشتغال زنان و میزان رضایتمندی آنان در سطح جامعه با این فرض که رضایتمندی زنان از اشتغال امر بسیار حیاتی و مهم می باشد به شیوه تحریر در آمده است بعد از بررسی کتب و تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته شده است . این نتیجه حاصل شد که توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی زنان با هدف ایجاد تعادل بین نقش های متعدد ولی کمک به اثر آنها در عرصه ی فردی و همچنین در سطح جامعه همسو با پیشرفت کشور بوده و امری ضروری و اجتناب ناپذیر است . قابل ذکر است که دولت جمهوری اسلامی ایران ضمن توجه جدی برای ارتقاء جایگاه زنان ، زنان را به عنوان عامل مهم در توسعه پایدار میداند زنان یکی از مهمترین عوامل موثر در توسعه اقتصادی و اجتماعی هر کشور به شمار می رود و به عنوان ثروت ملی آن جامعه محسوب می شوند از جمله از رضایتمندی زنان از اشتغال در عرصه فردی و اجتماعی که در مقاله حاضر بررسی شده به این ترتیب می باشد . رضایتمندی زنان از اشتغال در عرصه فردی : استقلال مالی ، عزت نفس و شخصیت یافتن و باعث سلامت جسم و نشاط روحی اشی می شود و همچنین رضایتمندی زنان از اشتغال در عرصه اجتماعی: تأمین نیازهای اجتماعی ، رفع فقر، بهره مندی از توان و تخصص زنان با استعداد می باشد.

رضایتمندی زنان می تواند به سعادت و عملکرد بهتر خانواده و جامعه منجر شود.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم

*نهج البلاغه

1-بیات ، معصومه ، اشتغال و تأثیر آن بر نقش زنان در عرصه خانواده، اجتماع، سایت زاهدان.

2-حرعاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، قم، آل بیت، 1367.

3-جرنامه دانشجویان ایران، زنان در مسیر پیشرفت، 17مهر 1403.

- 4-***، ایسنا، جامعه بهره مندی از متخصصان زن در حوزه های مختلف.
- 5- سادات، محمدعلی، راهنمای همسران جوان، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ پنجم، 1379.
- 6- قدیر، محسن، اشتغال زنان از منظر اسلام و غرب، شمیم یاس، 1383، شماره 19.
- 7- مرادی، مجید، کار و دین، اندیشه جوان، 1387.
- 8- محمدی، مقداد، اشتغال زنان و نقش آن در توسعه کشور، مجله دانش پژوهان، 1385، شماره 9.
- 9- مدنی پور، نادیا، نگاهی به اشتغال زنان، مجله پیام نور، 1385، شماره 173.
- 10- اسدالغابه، علی بن محمد، سرگذشت نامه صحابه زن، جلد 1409، 2 ق، 1989 میلادی.
- 11- هراتی، فاطمه، تأثیر اشتغال زنان بر رضایتمندی جنسی ایشان در خانواده، مجله مدیریت فرهنگی، سالنهم، 1394، شماره 30.
- 12- تحقیق مقایسه اعتماد به نفس زنان شاغل و زنان غیر شاغل (<https://bankmagaleh.ir>)